

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ**

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти**  
*сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015*

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Голова прийомальної комісії

Анатолій МАЗАРАКІ  
"05 травня 2022 р."



**ПРОГРАМА**

**фахового іспиту для вступу  
на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра  
на основі здобутого освітнього ступеня бакалавра,  
магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)**

галузь знань	<b>07 «Управління та адміністрування»</b>
спеціальність	<b>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</b>
освітні програми	<b>«Державний аудит» «Міжнародні фінанси» «Публічні фінанси» «Управління банківським бізнесом» «Фінансове посередництво» «Фінансові технології в бізнесі»</b>

**Київ 2022**

## **Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено**

Автори: І.Я. Чугунов, д-р екон. наук, проф.; Т.В. Канєва, д-р екон. наук, доц.;  
Н.П. Шульга, д-р екон. наук, проф.; Ю.В. Серажим, канд. екон. наук,  
доц.; О.В. Калита, канд. екон. наук, доц.; М.В. Гуминська, ст. викл.;  
Н.М. Пелешко, ст. викл.

Рекомендовано вченою радою факультету фінансів та обліку протокол  
№3 від 21 квітня 2022 р та затверджено приймальною комісією протокол № 11  
від 5 травня 2022 р

Рецензенти: Л.В. Козарезенко, д-р екон. наук, проф.

### **ПРОГРАМА фахового іспиту для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі здобутого освітнього ступеня бакалавра, магістра (освітньо- кваліфікаційного рівня спеціаліста)**

<b>галузь знань</b>	<b>07 «Управління та адміністрування»</b>
<b>спеціальність</b>	<b>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</b>
<b>освітні програми</b>	<b>«Державний аудит» «Міжнародні фінанси» «Публічні фінанси» «Управління банківським бізнесом» «Фінансове посередництво» «Фінансові технології в бізнесі»</b>

## ВСТУП

Фаховий іспит має комплексний характер і проводиться з базових дисциплін, які формують професійні знання й навички майбутнього магістра.

Фахов іспит відбувається у вигляді тестування.

*Мета тестування* – виявлення рівня підготовки вступника, ступінь володіння ним теоретичними та практичними знаннями, професійними вміннями і навичками, здобутими за час навчання на рівні «бакалавр».

*Завдання тестування* – встановлення та оцінювання результатів (компетенцій) навчання вступників.

Програма фахового іспиту складається з чотирьох розділів, що відповідають базовим дисциплінам:

1. Фінанси, гроші та кредит.
2. Бюджетна система.
3. Банківська система.
4. Страхування.

## ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ІСПИТУ

### Розділ 1. ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Історичні аспекти виникнення та розвитку фінансів. Необхідність фінансів, їх роль у ринковій економіці. Характерні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Об'єкти та суб'єкти фінансових відносин. Функції фінансів, їх сутність. Моделі фінансових відносин у суспільстві. Фінансові ресурси, їх суть, призначення та джерела формування.

Фінансова система, її сутність, засади та принципи побудови. Складові фінансової системи. Зміст, основні напрями та завдання фінансової політики. Особливості фінансової політики держави в умовах воєнного часу. Фінансовий механізм: суть, складові елементи та роль у реалізації фінансової політики держави. Управління фінансами: поняття, об'єкти, суб'єкти та елементи. Стратегічне та оперативне управління фінансами. Сутність, мета, завдання та методи фінансового планування. Фінансовий контроль, його зміст, необхідність, види та форми.

Державні доходи, їх економічне значення та джерела формування. Об'єкти та суб'єкти відносин у формуванні державних доходів. Система державних доходів. Класифікація державних доходів. Методи мобілізації державних доходів, в т.ч. в умовах воєнного часу. Зміст, форми прояву та рівень функціонування державних видатків. Принципи організації державних видатків. Система державних видатків та її складові. Класифікація державних видатків. Методи фінансування державних видатків.

Суть, призначення та необхідність податків. Ознаки та функції податків. Класифікація податків. Елементи податку та їх характеристика. Податкова система держави: суть, структура та принципи побудови. Податкова політика держави: суть, мета, завдання та види.

Державні цільові фонди: сутність та класифікація. Фінансові ресурси державних цільових фондів, їх зміст, джерела формування та напрями використання.

Поняття, призначення та функції державного кредиту. Форми державного кредиту. Державний борг, його поняття, причини виникнення, наслідки зростання, види та форми. Зміст та складові системи управління державним боргом. Методи управління державним боргом.

Фінанси домогосподарств, їх зміст, значення та функції. Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів домогосподарств.

Фінансова безпека держави, її суть, значущість та складові. Основні наслідки впливу різних видів загроз на фінансову безпеку держави. Індикатори, їх зміст, класифікація та роль у формуванні системи фінансової безпеки держави. Фінансова безпека держави в умовах воєнного часу.

Міжнародні фінанси: поняття, функції, місце та роль у сучасній світовій економічній системі. Світовий фінансовий ринок, його призначення, характерні ознаки та функції. Мета створення та завдання міжнародних фінансових інституцій. Міжнародне співробітництво та допомога в умовах воєнного часу.

Походження грошей. Концепції походження грошей. Форми грошей та їх еволюція. Натурально-речові форми грошей. Причини та механізм демонетизації золота. Еволюція та різновиди сучасних кредитних грошей Електронні гроші.

Функції грошей. Функція міри вартості, її суть, сфера використання. Масштаб цін. ідеальний характер міри вартості. Функція засобу обігу. Функція засобу платежу. Функція засобу нагромадження. Світові гроші. Взаємозв'язок функцій грошей. Вартість грошей. Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей при різних їх формах.

Економічна основа та загальна схема сукупного грошового обороту. Структура сукупного грошового обороту. Обмінний оборот. Фіскально-бюджетний оборот. Кредитний оборот. Фінансовий оборот. Основні сфери грошового обороту. Безготівковий грошовий оборот. Готівковий грошовий оборот. Грошові потоки та критерії їх класифікації. Модель сукупного грошового обороту. Характеристика основних видів грошових потоків. Структура грошових потоків. Механізм балансування грошових потоків. Грошова маса та основні форми її існування. Характеристика грошових агрегатів. Грошова база. Особливості побудови показників грошової маси в Україні. Закони грошового обігу. Грошовий мультиплікатор.

Суть грошового ринку. Канали прямого і опосередкованого фінансування. Структура грошового ринку. Ринок грошей (монетарний ринок). Ринок капіталів (ринок цінних паперів). Суб'єкти грошового ринку. Попит на гроші. Номінальний та реальний попит на гроші. Пропозиція грошей. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку. Рівноважна процентна ставка.

Основні принципи організації та моделі побудови грошових систем. Елементи грошової системи та їх характеристика. Біметалізм. Монометалізм. Регульовані грошові системи. Система паперово-грошового обігу. Система природнього (кредитного) обігу.

Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Методи та інструменти регулювання грошової системи. Становлення та розвиток грошової системи України.

Суть інфляції. Теоретичні концепції інфляції: теорія «інфляції попиту», теорія «інфляції пропозиції», монетаристська теорія, теорія інфляції як багатофакторного процесу. Інфляція та дефляція. Основні форми інфляції. Класичні, монетарні та загальноекономічні чинники інфляції. Основні показники вимірювання інфляції. Методи регулювання інфляції. Дефляційна політика (регулювання попиту). Політика доходів.

Грошові реформи: поняття та цілі. Основні методи стабілізації валют: дефляція, деномінація, нуліфікація, девальвація, ревальвація. Основні моделі грошових реформ. Характеристика основних грошових реформ, що здійснені в Україні.

Суть та види валютних відносин. Призначення та сфера використання валюти. Види валюти. Валютний ринок. Валютні операції. Режим валютного курсу в Україні. Валютні системи та їх види. Основні елементи національної валютної системи. Розвиток валютної системи України. Еволюція світової валютної системи.

Еволюція кредитних відносин. Основні положення натуралістичної та капіталотворчої теорії кредиту. Сутність та функції кредиту. Економічні межі кредиту. Форми та види кредиту. Банківська форма кредиту. Суть і функції позикового відсотка. Використання позикового відсотка.

Сутність фінансового посередництва. Види фінансового посередництва. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи як парабанківські фінансові посередники. Страхові компанії: їх функціональна суть та форми організації. Пенсійні фонди. Інвестиційні компанії. Інвестиційні компанії закритого та відкритого типу. Позиково-ощадні асоціації. Фінансові компанії. Кредитні спілки. Ломбарди. Благодійні фонди.

Суть, призначення та класифікація банків. Організаційна та функціональна структура банку. Основні показники діяльності банків. Загальна характеристика банківських операцій. Функції центрального банку. Грошово-кредитна політика центрального банку. Основні типи грошово-кредитної політики.

### **Список рекомендованих джерел**

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
2. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 №2121-III – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
3. Про кредитні спілки: Закон України від 20.12.2001 №2908. – URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2908-14#Text>.
4. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2346. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2346-14#Text>.
  5. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3480-15#Text>.
  6. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2664-14#Text>.
  7. Про грошову реформу в Україні: Указ Президента України від 25.08.1996 №762/96. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/762/96#Text>.
  8. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Правління НБУ від 21.01.2004 №22. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04#Text>.
  9. Біла О.Г., Чуй І.Р. Фінанси: навч. посіб. – Львів: «Магнолія-2006», 2021. – 375 с.
  10. Коренюк П.І., Коренюк Л.В., Левандівський О.Т. Гроші і кредит: навч. посіб. - Кам'янське: ДДТУ, 2019. – 401 с.
  11. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси: навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2018. – 412 с.
  12. Федосов В.М. Теорія фінансів: підручник / за ред. В.М. Федосова. – К.: Знання, 2017. – 572 с.
  13. Фінанси, гроші та кредит: навч. посібн./ К.Д. Гурова, О.Л. Шелест, І.В. Колупаєва. – Київ: Центр навчальної літератури, 2020. – 672с.
  14. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика: навч. посібн. / Д. І. Коваленко, В. В. Венгер. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. – 578с.
  15. Фінанси, гроші та кредит: навч. посібник / Н.О. Шпак, Н.Б. Ярошевич, О.Я. Побурко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 416 с.

## **Розділ 2. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА**

Бюджетна система, її сутність, етапи становлення в Україні. Бюджет як економічна категорія. Державний бюджет. Місцеві бюджети. Бюджети місцевого самоврядування. Зведений бюджет, його призначення. Види зведених бюджетів, їх склад. Принципи бюджетної системи, їх сутність. Бюджетна класифікація та її значення, складові. Склад бюджетного законодавства.

Сутність, призначення та роль державного бюджету. Бюджет як основний фінансовий план держави. Об'єкти та суб'єкти бюджетних відносин. Фактори, що впливають на формування та використання коштів державного бюджету. Функції державного бюджету. Складові бюджету: загальний фонд і спеціальний фонд. Формування державного бюджету в умовах воєнного часу.

Бюджетний дефіцит, його види, причини виникнення. Оборотний залишок бюджетних коштів. Вільний залишок бюджетних коштів. Державний

борг, його складові. Здійснення державних (місцевих) запозичень та управління борговими зобов'язаннями.

Мета, основні завдання та складові бюджетної політики. Бюджетна стратегія і тактика. Бюджетний механізм, його складові. Бюджетне планування, його завдання, методи та принципи. Бюджетне прогнозування, його етапи та методи. Бюджетне регулювання, його призначення, принципи і форми.

Сутність бюджетного процесу, його стадії. Учасники бюджетного процесу, їх повноваження. Поняття розпорядників бюджетних коштів, їх склад. Бюджетні призначення. Складання проектів місцевих бюджетів. Порядок розгляду проекту закону про Державний бюджет України та його затвердження. Виконання державного бюджету.

Система доходів державного бюджету, їх класифікація. Розмежування доходів між ланками бюджетної системи. Джерела доходів бюджету, форми і методи формування доходів бюджету. Склад, структура і динаміка доходів Державного бюджету України.

Сутність, характеристика, склад, структура державних видатків. Класифікація видатків бюджету. Витрати бюджету. Поточні видатки і видатки розвитку. Захищені статті видатків бюджету. Резервний фонд. Бюджетне фінансування, його форми і методи. Особливості кошторисного планування видатків. Застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі, його складові. Результативні показники бюджетних програм.

Місцеві бюджети як економічна категорія, їх сутність та склад. Складання, розгляд, затвердження та виконання місцевих бюджетів. Формування місцевих бюджетів в умовах воєнного часу.

Сутність та мета міжбюджетних відносин. Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості. Корируючі коефіцієнти фінансових нормативів бюджетної забезпеченості. Міжбюджетні трансферти, їх види. Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів.

Форми та види соціального захисту населення. Склад видатків на соціальний захист населення, їх роль. Нормування видатків, види норм. Основи кошторисного фінансування, його принципи. Кошторис, його зміст та види.

Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура. Бюджетне фінансування вищої освіти. Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад. Бюджетне фінансування закладів культури.

Склад видатків на економічну діяльність держави, їх роль у розвитку економіки. Напрями та форми бюджетного фінансування економіки. Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. Видатки бюджету на науку. Джерела фінансування наукових досліджень. Видатки бюджету на оборону, їх склад, порядок їх планування і фінансування.

Видатки бюджету на державне управління, їх склад. Видатки на правоохоронні органи. Порядок планування і фінансування видатків бюджету на державне управління.

Основні завдання та функції Державної казначейської служби України. Єдиний казначейський рахунок. Принципи казначейського обслуговування бюджету.

### Список рекомендованих джерел

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456–VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 р. № 142-р. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80#Text>.
3. Про Бюджетну декларацію на 2022-2024 роки: Постанова Верховної ради України від 15.07.2021 № 1652-IX. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1652-20#Text>.
4. Білик О.І. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. / О.І. Білик, М.К. Хім; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів: Вид-во Львів. полтехніки, 2021. - 339 с.
5. Бюджетна система: підруч. / за ред. С.І. Юрія, В.Г. Дем'янишина, О.П. Кириленко. – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. - 624 с. - URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/521/1/%D0%91%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0.%20%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>.
6. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С.В. Качула, Г.Є. Павлова, Л.В. Лисяк, О.В. Добровольська, Л.І. Катан. – Дніпро: Монолит, 2021. - 332 с. - URL: [https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/4961/1/%D0%91%D0%A1\\_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA\\_%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%BA.pdf](https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/4961/1/%D0%91%D0%A1_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%BA.pdf)
7. Бюджетна стратегія суспільного розвитку: монографія / І.Я. Чугунов. – Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. –532 с.

### Розділ 3. БАНКІВСЬКА СИСТЕМА

Еволюція розвитку банківської системи України. Моделі банківських систем: англійська, американська, німецька та японська, їх основні ознаки.

Види банків: універсальні, спеціалізовані (інвестиційні, роздрібні, торгові, ощадні та інші). Системно важливі банки. Державні, приватні та іноземні банки. Кооперативні банки. Функції та завдання банків. Економічна діяльність банків. Роль банків у економіці країни. Сутність інновацій у банківській діяльності.



Основні етапи розвитку та напрями діяльності небанківських фінансових установ. Напрями взаємодії між банками та небанківськими фінансовими установами.

Загальна характеристика банківської системи. Функції та риси та принципи побудови банківської системи. Типи банківських систем. Банківська інфраструктура України: дочірні компанії банків, фінансові супермаркети, бюро кредитних історій, колекторські агентства, банківські спілки та асоціації та інші. Сутність концентрації в банківській системі. Індикатори концентрації в банківській системі.

Правова основа діяльності НБУ. Статутний капітал НБУ. Незалежність центральних банків та індекси визначення. Особливості діяльності НБУ. Місія, візія та цінності НБУ. Стратегія НБУ. Завдання, повноваження, склад та порядок формування Ради НБУ. Аудиторський комітет при Раді НБУ. Склад та порядок формування та функції Правління НБУ. Профільні комітети при Правлінні НБУ. Підзвітність НБУ. Основні функції центральних банків.

Валютне регулювання центральним банком та управління золотовалютними резервами. Повноваження НБУ в сфері валютного регулювання та нагляду. Роль НБУ в організації безготівкових розрахунків. Система безготівкових розрахунків СЕП та загальна її характеристика. НБУ як кредитор останньої інстанції. Діяльність НБУ на ринку державних цінних паперів.

Грошово-кредитна політика (ГКП) центрального банку, її сутність, порядок розробки і реалізації. Цілі та види ГКП політики НБУ. Основні інструменти ГКП центрального банку.

Необхідність та цілі регулювання банківської діяльності. Форми та методи державного регулювання банківської системи. Адміністративне та індикативне регулювання. Встановлення обов'язкових економічних нормативів, що регулюють діяльність банків. Міжнародні стандарти банківської діяльності. Вимоги Базельського комітету. Мета банківського нагляду. Реєстрація та ліцензування банків. Форми банківського нагляду: дистанційний (безвиїзний) та інспекторські перевірки.

Реорганізація діяльності банку. Рішення НБУ щодо відкликання банківської ліцензії та ліквідації банку. Права Фонду гарантування вкладів фізичних осіб як ліквідатора банку.

Організаційна структура та управління банком. Правління банку та його профільні комітети: склад, функції, повноваження та відповідальність. Напрямки взаємодії між Радою банку та Правлінням банку. Основні функції підрозділів фронт-, мідл- та бек-офісів банку.

Сутність та класифікація пасивних операцій банку. Економічна характеристика та склад ресурсів банку. Власний капітал банку. Статутний капітал банку. Балансовий та регулятивний капітал банку. Основні нормативи банківського капіталу. Формування, склад та структура зобов'язань банку. Депозитні ресурси банку та їх класифікація. Основні чинники, що впливають на ціну депозиту. Гарантії захисту депозитів у банку. Процедура відшкодування

депозитних коштів у банках-банкрутах. Міжбанківські кредити / депозити: сутність, види та механізм отримання. Кошти, отриманні від Національного банку України. Кошти отримані від інших банків.

Сутність та класифікація активних операцій банку. Загальні основи організації безготівкових та готівкових розрахунків. Розрахунково-касові операції банку. Класифікація банківських кредитів. Кредитування приватних та юридичних осіб. Особливості програм кредитування суб'єктів мікро підприємництва, МСБ, великих позичальників. Ефективна ставка. Активні операції банку з цінними паперами та інші активні операції банку. Види нетрадиційних банківських операцій та послуг.

Поняття та структура системи фінансового моніторингу в Україні. Об'єкт та субєкти фінансового моніторингу. Механізм здійснення фінансового моніторингу в банках.

Поняття банківської кризи. Групи специфічних причин виникнення кризи банківської системи. Класифікація банківських криз. Економічні та соціальні наслідки банківських криз.

Економічна сутність, необхідність фінансової стійкості банку. Фактори впливу на фінансову стійкість та надійність банку. Методи оцінки фінансової стійкості банків. Сутність, завдання та детермінанти системи антикризового управління банком.

Сутність поняття «стабільність банківської системи» та принципи її забезпечення. Характерні ознаки стабільної банківської системи.

Сутність та причини активізації процесів діджиталізації в банківському секторі економіки. Дистанційне банківське обслуговування (ДБО). Система «Клієнт-Банк», її складові. Особливості функціонування системи для обслуговування фізичних та юридичних осіб. Поняття Інтернет-банкінгу. WEB-банкінгу (24/7), MOBILE-банкінгу. Банкомати та їх можливості щодо дистанційного обслуговування клієнтів. Термінали самообслуговування, їх функціональне наповнення. Поняття цифрового гаманця. Види електронних гаманців. Інтегрований цифровий гаманець. Сутність, принципи їх діяльності та особливості обслуговування клієнтів у необанках.

### **Список рекомендованих джерел**

1. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 №2121-III – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
2. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 №679-XIV. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/679-14#Text>.
3. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2346. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2346-14#Text>.
4. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1591-20#Text>.
5. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова НБУ від 28.08.2001 №368. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>.

6. Банківська система: підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М. Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. – Львів: «Новий Світ-2000», 2020. – 536 с.
7. Банківська система: навчальний посібник [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.]; за заг. ред. Н. С. Ситник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 580 с. – URL: [https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Blashchuk\\_Petyk\\_13\\_end.pdf](https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Blashchuk_Petyk_13_end.pdf).
8. Банківська система: підручник: у 2 ч. Ч. 1: Банківська система України та її економічні основи / за ред. Л. В. Шірінян; Нац. ун-т харч. технол. – Київ: Ліра-К, 2019. – 412 с.
9. Варцаба В.І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика: навч. посібник. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. – 364 с. – URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/18959>.

#### **Розділ 4. СТРАХУВАННЯ**

Необхідність страхового захисту і його роль у забезпеченні суспільного відтворення. Страхування як фінансова категорія, її економічний зміст та ознаки. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування, їх зміст. Принципи страхування. Елементи страхування: страхові платежі, страхове відшкодування, страховий тариф, страхова премія.

Класифікація страхування за об'єктами страхування, видом небезпеки, формами страхування, сферами діяльності (спеціалізацією) страховика, організаційно-правовою формою страховика. Обов'язкове і добровільне страхування, їх принципи та види. Ризикове страхування. Страхування майна юридичних і фізичних осіб. Страхування кредитних і фінансових ризиків, його необхідність та види. Особисте страхування його суть і значення в забезпеченні соціального захисту громадян. Страхування життя. Страхування відповідальності.

Форми страхового захисту: співстрахування та перестрахування. Співстрахування, його суть та механізм застосування. Зміст та необхідність перестрахування, його значення у забезпеченні гарантій страхового захисту.

Зміст та характерні риси страхового ринку. Фактори, що впливають на стан страхового ринку. Інфраструктура страхового ринку та її елементи. Суб'єкти страхового ринку та взаємовідносини між ними. Страховики, страхувальники, перестраховики, страхові посередники. Організаційні форми страхових компаній. Страхові посередники в системі реалізації страхових послуг. Страхові агенти. Страхові брокери.

Необхідність, зміст і значення державного регулювання страхової діяльності. Система методів державного регулювання. Пряма участь держави. Законодавче регулювання. Страховий нагляд за діяльністю суб'єктів страхових відносин. Орган нагляду за страховою діяльністю та його функції.

Національний банк України як регулятор страхової діяльності. Реєстрація та ліцензування страховиків. Контроль за діяльністю страховиків.

Особливості та принципи фінансово-економічної діяльності страховика. Склад та економічний зміст доходів страховика. Доходи від страхової діяльності та перестраховувальних операцій. Доходи від інвестиційної діяльності. Склад та економічний зміст витрат страховика. Витрати на здійснення страхових операцій. Витрати на ведення страхової справи. Інші витрати страховика.

### **Список рекомендованих джерел**

1. Про страхування: Закон України від 08.11.2021 № 1909-IX. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.
2. Журавка О.С. Страхування: навчальний посібник / О.С. Журавка, А.Г. Бухтіарова, О.М. Пахненко. – Суми: Сумський державний університет, 2020. – 350 с.
3. Сосновська О.О. Страхування: навчальний посібник/О.О. Сосновська. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. – 328 с.
4. Терещенко Т.Є., Заволока Л.О., Пономарьова О.Б. Страхування (у схемах, таблицях, коментарях): навчальний посібник. – Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2020. – 221 с.

## **КРИТЕРІЇ оцінювання фахового іспиту для здобуття освітнього ступеня магістра**

### **1. Загальні положення**

Мета фахового іспиту – оцінити відповідність знань, умінь та навичок згідно з вимогами програми вступного фахового іспиту.

### **2. Структура екзаменаційного білета**

Екзаменаційний білет з фахового іспиту складається з 50-ти закритих тестових завдань.

### **3. Критерії оцінювання**

- Рівень знань оцінюється за 200-баловою шкалою.
- Серед відповідей на тестове завдання слід обрати одну правильну.
- Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 4 бали, а неправильна – у 0 балів.
- Особи, які отримали менше ніж 100 балів, участі у конкурсі не беруть.